

Юлія Муравська,

Кандидат економічних наук, в.о. завідувача
кафедри безпеки та правоохоронної
діяльності Західноукраїнського
національного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9695-1075>

Валерій Канюка,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри
безпеки та правоохоронної діяльності
Західноукраїнського національного
університету
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-3684-024X>

Іван Мельник,

старший викладач кафедри безпеки та
правоохоронної діяльності
Західноукраїнського національного
університету
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-8136-6250>

ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ «ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ» ТА «НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА» БАЗОВОЇ ТЕХНІКИ РУКОПАШНОГО БОЮ З УРАХУВАННЯМ РІВНЯ РОЗВИТКУ ЇХ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ

У статті розкриваються особливості формування базових навичок рукопашного бою у студентів, які навчаються за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» та «Національна безпека», з урахуванням ступеня розвитку їх фізичних якостей на практичних заняттях з дисципліни «Фізична підготовка та прийоми самозахисту». Особливу увагу приділено питанню набуття студентами належного рівня фізичної підготовки (загальної та спеціальної) з метою набуття базових навичок володіння навиками техніки рукопашного бою на різних етапах фізичної підготовки як невід'ємної складової професійної підготовки майбутніх правоохоронців. Проаналізовано інновації в організації спеціальної фізичної підготовки майбутніх правоохоронців.

Враховуючи рівень розвитку фізичних якостей студентів спеціальностей «Правоохоронна діяльність» та «Національна безпека», у дослідженні визначено, які інтерактивні методи навчання доцільно використовувати у процесі формування базових навичок техніки рукопашного бою. Адже особливості сучасної правоохоронної діяльності означають, що майбутнім фахівцям знадобляться не лише ґрунтовні юридичні знання, а й високий рівень фізичної підготовки. Водночас, з метою запобігання травматизму під час спеціальних занять з фізичної підготовки, особливу увагу слід приділяти підготовці місця проведення занять з фізичної підготовки студентів у вищих навчальних закладах та місць базових практик рукопашного бою, прийомів та рухів.

Автори цієї публікації підкреслюють важливість виконання розумної страховки і самостраховки при вивченні спеціальних технік, оскільки це підвищує цільність занять і покращує якість навчання техніці рукопашного бою. Зміст спеціальної фізичної підготовки студентів спеціальності «Правоохоронна діяльність та національна безпека» вищих навчальних закладів Міністерства освіти і науки України визначається необхідністю навчання спеціалізованим базовим навичкам рукопашного бою. Для цього необхідно забезпечити належну підготовку студентів вищих навчальних закладів, які готують поліцейських, з урахуванням контексту їхньої майбутньої професійної діяльності.

Ключові слова: професійна підготовка правоохоронців, базова техніка рукопашного бою, фізичні якості, фізична підготовка.

Muravska Yu., Kanyuka V., Melnyk I.

Formation of basic hand-to-hand combat techniques among students of the «Law Enforcement» and «National Security» specialties, taking into account the level of development of their physical qualities. The article reveals the peculiarities of the formation of basic hand-to-hand combat skills in students majoring in Law Enforcement and National Security, taking into account the degree of development of their physical qualities in practical classes in the discipline «Physical Training and Self-Defense Techniques». Particular attention is paid to the issue of acquiring an appropriate level of physical training (general and special) by students in order to acquire basic skills in hand-to-hand combat techniques at different stages of physical training as an integral part of the professional training of future law enforcement officers. Innovations in the organization of special physical training of future law enforcement officers are analyzed.

Taking into account the level of development of physical qualities of students majoring in «Law Enforcement» and «National Security», the study determines which interactive teaching methods should be used in the process of forming basic skills in hand-to-hand combat. After all, the peculiarities of modern law enforcement mean that future professionals will need not only thorough legal knowledge but also a high level of physical fitness. At the same time, in order to prevent injuries during special physical training classes, special attention should be paid to the preparation of the venue for physical training classes in higher education institutions and the places of basic hand-to-hand combat practices, techniques and movements.

The authors of this publication emphasize the importance of performing reasonable insurance and self-insurance when learning special techniques, as this increases the density of classes and improves the quality of training in hand-to-hand combat techniques. The content of special physical training for students majoring in Law Enforcement and National Security at higher education institutions of the Ministry of Education and Science of Ukraine is determined by the need to teach specialized basic hand-to-hand combat skills. For this purpose, it is necessary to ensure proper training of students of higher education institutions that train police officers, taking into account the context of their future professional activities.

Keywords: professional training of law enforcement officers, basic hand-to-hand combat techniques, physical qualities, physical training.

Постановка проблеми. В сучасних непростих реаліях відчувається проблема загострення криміногенної обстановки на території України, активізація боротьби зі злочинністю, що зумовлює більш рішучу протидію злочинців діям правоохоронців. Ситуація ускладнилась з початком повномасштабного російського вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року. Це призвело до того, що деякі зловмисники, а також злочинні групи дедалі частіше погрожують співробітникам поліції, здійснюючи напади на них, зокрема, з використанням зброї, які створюють загрозу для їх життя і здоров'я.

У ст. 42 Закону України «Про Національну поліцію» передбачено, що поліція при виконанні своїх обов'язків має право застосовувати фізичний вплив (силу). При цьому у ст. 44 Закону уточнюється, що поліцейський може використовувати фізичну силу, включаючи спеціальні прийоми боротьби (рукопашний бій) з метою гарантування особистої безпеки або/та безпеки інших людей, припинення правопорушення, затримання особи, що вчинила правопорушення, якщо використання інших поліцейських методів не дає змоги поліцейському виконати свої обов'язки, визначені законом [1].

Рукопашний бій, використовуючи ряд прийомів, є універсальним інструментом у майбутній системі професійної діяльності правоохоронців. Прийоми рукопашного бою виконуються по відношенню озброєного та неозброєного супротивника. У сучасному соціально – політичному контексті України, особливу увагу необхідно приділяти формуванню в студентів навичок рукопашного бою на заняттях спеціальної фізичної підготовки. Спеціальна фізична підготовка сфокусована на розвитку в студентів специфічних рухових якостей та формування знань, вмінь і навичок, оволодіння якими забезпечує надалі якісне виконання поставлених завдань під час професійної діяльності. Ця діяльність спрямована на виявлення та усунення причин і умов, що сприяють правопорушенням, охорону громадського порядку та проведення спеціальних оперативних заходів.

Складність і певна нестабільність криміногенної обстановки в умовах сьогодення висуває до працівників органів внутрішніх справ вимогу володіння вміннями і навичками фізичного реагування на різноманітні прояви загрози, результативно діяти в умовах небезпеки, не порушуючи при цьому права та гідності людей. З огляду на це навчання спеціалістів, котрі здатні гарантувати спокій та надійну безпеку громадян, є важливим і пріоритетним напрямом для української держави.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні необхідності формування базових навичок рукопашного бою з урахуванням рівня розвитку фізичних якостей студентів, які навчаються у вищих навчальних закладах за спеціальністю «Правоохоронна діяльність та національна безпека».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд спеціальної літератури свідчить про те, що значна кількість наукових праць в Україні присвячена дослідженню ефективності процесу фізичної підготовки майбутніх правоохоронців. Поряд з цим серед науковців існують різні думки щодо процесу спеціальної фізичної підготовки та особливо базової техніки рукопашного бою. Бондаренко В. В. в монографії аналізує зміст та визначає перспективні напрями професійної підготовки працівників патрульної поліції в цілому, при цьому автор не приділяє значної уваги ролі загальної та спеціальної фізичної підготовки в професійному становленні майбутніх правоохоронців [4]. Байтало Ю. М. у своїй статті розглядає питання специфіки фізичної підготовки курсантів системи навчальних закладів МВС України, як складової частини ланцюга «школа – навчальний заклад МВС України» [5]. Дідковський В. А. підкреслює важливість багаторівневої системи фізичної підготовки курсантів, що націлена на створення найкращих умов для результативного навчання, виховання та формування професійно-прикладної фізичної підготовки, завданням якої є виявлення індивідуальних рис курсантів як фундаменту розвитку професійної компетентності, формування професійної готовності, професійного самовдосконалення та самореалізації [6]. У формуванні систем підготовки поліцейських підрозділів загального та спеціального призначення, зазначає Ю. Компанієць, «витривалість є базою розвитку інших рухових якостей, забезпечення загального високого рівня готовності» [7, с. 48].

Разом з тим, аналіз наукових досліджень, що висвітлюють особливості та специфіку фахової підготовки сучасних правоохоронців, показує, що у закладах вищої освіти системи МВС України та МОН України ще не створено єдиного підходу до формування змісту спеціальної фізичної підготовки майбутніх правоохоронців і застосування методів розвитку певних рухових здібностей, а також техніки рукопашного бою. Зокрема, більшість науковців, кажучи про професіоналізм поліцейського, наголошують на володінні високим рівнем ділових, особистісних, психологічних якостей тощо. Утім, фахівці нерідко не враховують такий важливий аспект професіоналізму поліцейського, як загальний рівень фізичної підготовки [4-8]. Це пояснюється тим, що щоденно поліцейські зазнають не тільки великого психологічного, але й фізичного навантаження. Вказане знайшло своє відображення у ч. 2 ст. 49 Закону України «Про Національну поліцію», яка передбачає необхідність певного рівня фізичної підготовки кандидата на посаду в поліції [1].

Перелік вимог до рівня фізичної підготовки кандидата включає Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України» від 9 лютого 2016 р. № 90 [3]. Головним документом, який визначає зміст загальної та спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ, вимоги до організації та проведення занять, контрольні показники їх підготовленості є Положення з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України (наказ МВС України № 318 від 13 квітня 2012 р.). Фізична підготовка розглядається як фундамент формування навичок, потрібних у щоденній службовій діяльності. Ідеться, зокрема, про навички силового припинення протиправних дій, використання прийомів самозахисту і фізичного впливу в умовах, максимально наближених до реальних ситуацій силового протистояння з правопорушниками [3].

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до наказу МВС України «Про затвердження Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України» від 9 лютого 2016 р. № 90 рівень фізичної підготовленості кандидатів визначається за результатами виконання таких контрольних вправ:

- 1) згинання і розгинання рук в упорі лежачи (для жінок);
- 2) комплексна силова вправа (для чоловіків);
- 3) біг на 100 метрів (для жінок і чоловіків);
- 4) біг на 1000 метрів (для жінок і чоловіків) [3].

Перевірка рівня фізичної підготовленості кандидатів являється основою конкурсного відбору кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України. Разом з тим аналіз практичної діяльності Національної поліції дає змогу стверджувати, що процес засвоєння правоохоронцями базової техніки рукопашного бою та інших бойових прийомів єдиноборств напряму залежать від рівня їх загальної фізичної підготовленості, а також стану здоров'я. Вказана парадигма стосується відбору кандидатів до вступу на службу в поліцію. Проте, проблема професійного відбору молоді, яка вступає до ВНЗ МВС України, а також абітурієнтів вищих навчальних закладів МО України, які здійснюють підготовку спеціальностей «Правоохоронна діяльність» та «Національна безпека» на цей час ще практично не вивчалася. Фізичну

підготовку у вищих навчальних закладах, які здійснюють підготовку майбутніх правоохоронців на відміну від навчальних закладів МВС України із специфічними умовами навчання можна розмежувати як навчальну дисципліну «Фізична підготовка та навички самозахисту», спрямовану на підготовку всебічно розвиненої особистості, яка має міцне здоров'я та необхідну базову спеціальну фізичну підготовленість.

Метою навчальної дисципліни «Фізична підготовка та навички самозахисту» для студентів спеціальностей «Правоохоронна діяльність та національна безпека» є формування системних знань теоретичних та ключових практичних навичок і вмінь щодо застосування систем самозахисту в нестандартних життєвих ситуаціях, коли життю та здоров'ю людини може загрожувати небезпека ззовні.

До завдань дисципліни «Фізична підготовка та навички самозахисту» належить: формування спеціальних знань, умінь та навичок з основ фізичної самооборони; виховання психічної стійкості, зосередженості, сміливості, рішучості та впевненості в собі; набуття навичок та вмінь у практичній площині.

Ключові компетентності: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності; здатність адаптуватися та діяти в нових ситуаціях; здатність забезпечувати охорону державної власності, охорону органів державної влади України, безпеку осіб, взятих під охорону, охорону особистої та приватної/комунальної власності.

Передбачувані результати навчання:

- координувати діяльність органів публічної безпеки і правопорядку, комунікацію з фізичними і юридичними особами з метою своєчасного реагування на злочини, адміністративні правопорушення та інциденти;
- шукати інформацію з доступних джерел для отримання повної та всебічної картини необхідної ситуації;
- використовувати державні та національні системи конфіденційного зв'язку;
- виявляти юридично значущі факти та робити обґрунтовані правові висновки;
- адаптуватися та ефективно діяти у звичайних правозастосовних ситуаціях та складних робочих ситуаціях;
- знати та розуміти відповідні вимоги законодавства, належним чином складати процесуальні документи для використання в провадженні у справах про адміністративні правопорушення, здійснювати превентивні і примусові поліцейські заходи, санкціонувати адміністративні та кримінальні правопорушення;
- працювати автономно та в команді для виконання службових обов'язків та вирішення складних спеціальних правоохоронних завдань.

Зміст навчальної дисципліни «Фізична підготовка та навички самозахисту» для студентів першого, другого та третього курсів спеціальностей «Правоохоронна діяльність» та «Національна безпека» включає такі модулі: Поліцейські заходи примусу. Навчально-службова дисципліна; Загальна фізична підготовка; Спеціальна фізична підготовка; Застосування спеціальних засобів;

Відповідно до цих змістовних модулів визначено тематику практичних тренінгів:

- 1) Комплексна система заходів безпеки. Спеціальні вимоги щодо запобігання травматизму. Спортивна гігієна;
- 2) Поліцейські заходи примусу. Правові основи застосування фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї;
- 3) Стройовий вишкіл та службова дисципліна. Загальні положення стройового статуту ЗСУ. Стройові прийоми та рух без зброї;
- 4) Легка атлетика та прискорені рухи. Заняття легкою атлетикою спрямовані на розвиток швидкості, загальної та спеціальної витривалості, сили, спритності та координації рухів, а також на виховання рішучості, сміливості та впевненості. Бігова проба Купера;
- 5) Гімнастика. Заняття з гімнастики спрямовані на розвиток сили, м'язової витривалості, швидкості, спритності, координації рухів, орієнтації в просторі, сміливості, рішучості, тренуваності та витривалості. Самооборона. Силовий тест Купера.
- 6) Стійки, дистанції, методи самозахисту, сальто і пересування. Заняття з цієї теми призначені для навчання техніці страхування, самозахисту, падінь, акробатичних і гімнастичних вправ, розвитку координації рухів, вміння керувати тілом у просторі, спритності, швидкості, сили, витривалості, рішучості та сміливості, а також навичок і вмінь. Метою є розвиток компетенцій;
- 7) Нанесення ударів та захист від ударів. Заняття з цієї теми спрямовані на розвиток швидкості, рухових зв'язків, сили, спеціальної витривалості, наполегливості, рішучості та сміливості в ситуаціях, мак-

симально наближених до реального бою, а також на формування навичок та вмінь володіння технікою фізичного впливу;

8) Больові комбінації. Заняття з цієї теми спрямовані на розвиток навичок і вмінь виконувати больові комбінації в максимально реалістичній ситуації, розвиваючи швидкість, координацію рухів, вмінь контролювати тіло в просторі, силу, терпіння, рішучість і сміливість.

9) Захист від загрози застосування холодної зброї. Заняття з цієї теми спрямовані на розвиток навичок і вмінь обеззброювати злочинців у різних екстремальних умовах, розвивати швидкість, координацію рухів, фізичну силу і спеціальну витривалість, виховувати наполегливість, рішучість і сміливість.

10) Використання гумового кийка ГК-73. Заняття з цієї теми спрямовані на розвиток навичок і вмінь виконання ударних і захисних рухів гумовим кийком в ситуаціях, максимально наближених до реального бою. Це розвиває спритність, координацію рухів, швидкість, терпіння, рішучість і сміливість.

11) Методи взаємодопомоги. Методи затримання. Заняття з цієї теми спрямовані на вироблення умінь і навичок взаємодопомоги у різноманітних критичних ситуаціях, а також надання першої медичної допомоги. Відпрацювання прийомів і навичок евакуації та супроводу в екстремальних умовах, що максимально наближені до реальних бойових, виховання спритності, координації рухів, швидкості, наполегливості, рішучості і сміливості.

Практична частина занять з студентами спеціальностей «Правоохоронна діяльність» та «Національна безпека» реалізовується шляхом виконання завдань у групах за наступною тематикою:

– Розвиток фізичних якостей для рукопашного бою. Підготовчі вправи для основних м'язових груп рук, плечей, тулуба і ніг: махи, нахили, розтяжки, перекати, стрибки, випаді і присідання. Індивідуальні та парні тренування. Виси на перекладині на випрямлених і зігнутих руках. Підтягування на перекладині. Згинання та розгинання рук в упорі лежачи;

– Профілактика травматизму. Класифікація травм. Заходи безпеки та профілактика травматизму під час занять спеціальною фізичною підготовкою. Перша допомога при отриманні травми: алгоритм лікування;

– Розвиток рухових навичок, необхідних у професійній діяльності та екстремальних ситуаціях. Практичні завдання: біг на довгі та короткі дистанції, човниковий біг, естафети, подолання смуги перешкод, стрибки на одній або обох ногах, пересування в повному присіданні;

– Застосування швидкості та м'язових якостей у формальних видах діяльності. Фізичні рухи в багатofункціональних напрямках, складні м'язові рухи, різні стилі бігу, рухи в повному присіданні, стрибки на одній та обох ногах;

– Розвиток фізичних якостей для рукопашного бою. Практичні навички: розминка та підготовчі вправи. Підготовчі вправи для основних м'язових груп рук, плечей, тулуба і ніг: махи, нахили, розтяжки, перекати, стрибки, випаді і присідання. Індивідуальні та парні тренування. Вис на перекладині на випрямлених і зігнутих руках. Підтягування на перекладині. Згинання та розгинання рук в упорі лежачи;

– Постава, запобігання падінню. Постава: основна постова, фронтальна постова, бойова постова, постова очікування (постова для інтерв'ю). Рухи в позі, напрямом погляду, спостереження за ситуацією. Бойова дистанція;

– Тренування та вдосконалення рухових навичок. Пересування, переступаючи в різних напрямках і відштовхуючись ногами;

– Захист від ударів руками та ногами. Підтримка долонь, зігнутих рук, передпліч і плечей; упорі вліво, вправо, вгору і вниз, накладання кулаків, плечей і передпліч. Рухи тулуба: вліво, вправо, з нахилом до спини, нирками вліво, вправо. Пересування: дистанція ,вліво, вправо, відхід назад. Комбінований захист. Захист від ударів ногами. Підтримка передпліч, стегон і гомілок. Атаки передпліччям та гомілкою. Ходьба вліво, вправо, назад, кидки. Комбінований захист;

– Навчання та вдосконалення техніки удару рукою. Удар рукою: прямий, боковий, знизу, ззаду, зверху, ззаду (кулаком, ліктем, основою долоні) на місці, з розвороту, з ліктя;

– Комбінації ударів руками. Прямий, боковий, знизу, зверху, ззаду (кулак, лікоть, основа долоні) на місці, з розвороту, лікоть;

– Тренування та вдосконалення техніки ударів ногами. Удари ногою: прямий, передній, задній, боковий, вниз, боковий, задній, п'ятка, коліно;

– Тренування та покращення захвату та кидків. Робота ногами, різноманітні гаки, підсічки, через стегно і через плече. Больові прийоми та контроль.

Виходячи з того, що високі вимоги перспективної професійної діяльності вимагають від майбутніх правоохоронців відмінного здоров'я, фізичної підготовки, витривалості, спритності, швидкості реакції та координації рухів, на заняттях з фізичної підготовки особлива увага приділяється практичним заняттям за наступними темами: профілактика стійкості та падінь; навчання та вдосконалення техніки пересування; захист від ударів руками та ногами; навчання та вдосконалення техніки ударів руками; комбінації ударів; навчання та вдосконалення техніки ударів ногами; навчання та вдосконалення техніки захватів та кидків; техніка нанесення ударів.

Виходячи з аналізу практичних занять, ми вважаємо, що, починаючи заняття з фізичної підготовки та самозахисту з першокурсниками, слід частіше використовувати відносно тривалі інтервальні методи навантаження для комплексного зміцнення та розвитку м'язових якостей. Щоб досягти цих цілей, ми зазвичай виконуємо кожну вправу в середньому темпі до однієї хвилини і щонайменше 20 – 30 разів плавно. Довгорічний досвід роботи дозволяє вважати одним із найефективніших методів навчально-тренувального процесу заняття, цілком або частково присвячені подоланню штучних і природних бар'єрів. Безпосередньо під час їх проведення формуються не тільки професійно важливі вміння, навички та рухові якості, а й позитивні морально-вольові якості та риси вдачі [8].

На практичних заняттях з студентами ми намагаємося застосовувати диференційований підхід, що забезпечує оптимальне поєднання індивідуальних і колективних форм навчання. Суть даного підходу полягає в проведенні занять в групах студентів, рівень фізичної підготовки яких приблизно однаковий, що забезпечує відносно точне дозування фізичних навантажень під час навчання.

Ми вважаємо, що метод змагань через багаторазове відпрацювання рухових дій та максимальних швидкісних установок сприяє загальному розвитку швидкісних якостей майбутніх поліцейських на ранніх етапах навчання, а також якісному засвоєнню прийомів самозахисту без зброї та рукопашного бою на наступному етапі практичної підготовки. Разом з тим, основним засобом на заняттях з фізичної підготовки та навиків самозахисту є фізичні вправи, при виконанні яких ми проводимо в поєднанні комплексу заходів запобігання травматизму та дотримання гігієнічних вимог. Заняття з фізичної підготовки та навиків самозахисту нами проводяться у тісній взаємодії з іншими фаховими дисциплінами, в першу чергу з тактикою – спеціальною та вогневою підготовкою. «Стратегічний курс підготовки правоохоронців, з одного боку, повинен забезпечувати виконання службових завдань будь якої складності, а з іншого – бути зорієнтованим на загальнолюдські морально-етичні норми і цінності» [8].

Вважаємо, що у процесі формування у студентів спеціальностей «Правоохоронна діяльність» та «Національна безпека» базової техніки рукопашного бою з урахуванням рівня розвитку їх фізичних якостей дає нам можливість умовно виділити кілька етапів, зокрема етап початкової підготовки, етап поглибленого навчання та етап формування психофізичної готовності.

З метою розвитку фізичних якостей необхідних для формування базової техніки рукопашного бою необхідно застосовувати різні форми навчальної та позанавчальної роботи. На наш погляд найбільш сприятливі умови для оволодіння фізичними якостями створюються під час проходження табірних польових зборів.

Фізичне виховання майбутніх правоохоронців не може обмежуватися лише розвитком рухових якостей та формуванням професійних рухових навичок і умінь. Воно повинне супроводжуватися опосередкованим педагогічним впливом на психофізіологічний та психоемоційний стан курсантів, що дозволить управляти не особою, а процесом її розвитку [7].

Водночас, сучасні вимоги до правоохоронців в умовах повномасштабного вторгнення Росії в Україну змушують нас шукати найбільш раціональні шляхи розвитку фізичних якостей наших студентів.

Висновки. Формування у студентів спеціальностей «Правоохоронна діяльність» та «Національна безпека» базової техніки рукопашного бою з урахуванням рівня розвитку їх фізичних якостей в сучасних умовах вимагає комплексного впливу різних методів, засобів і форм. Результатом процесу формування професійної компетенції майбутнього фахівця сфери правоохоронної діяльності є рівень індивідуальної фізичної підготовки кожного студента, його рівень розвитку професійну значущих здібностей.

Процес становлення професійної компетенції правоохоронця чітко визначає систему фізичної підготовки, яка включає: загальну фізичну підготовку; спеціальну фізичну підготовку (зокрема, тактику самозахисту та особистої безпеки).

Враховуючи вище сказане, на нашу думку, у процесі підготовки майбутніх правоохоронців фізичну підготовку слід поділяти на базову загальнофізичну підготовку та спеціальну фізичну підготовку, націлену на набуття базових навичок самозахисту без зброї та рукопашного бою.

Система фізичної підготовки студентів спеціальностей «Правоохоронна діяльність» та «Національна безпека» вимагає від нас впровадження інноваційних методів та підходів, що дають можливість позитивно вплинути на їх підготовленість, а саме, посилити відбір вступників, серед яких основною проблемою є низький рівень їх фізичної підготовленості з школи. Вважаємо за необхідне розробити й впровадити єдину типову програму з фізичної та спеціальної підготовки у закладах вищої освіти МОН України та збільшити кількість годин на дисципліну в цілому. Водночас необхідно підвищувати мотивацію студентів до занять з фізичної підготовки і навиків самозахисту.

Подальші дослідження шляхів вирішення вказаних проблем позитивно вплинуть на існуючу систему підготовки майбутніх правоохоронців та їх професійне становлення як висококваліфікованих професіоналів Національної поліції України сучасної європейської країни.

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19?lang=en> (дата звернення: 15.12.2024).
2. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26 січ. 2016 р. № 50. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260> (дата звернення: 15.12.2024).
3. Про затвердження Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України: наказ МВС України від 9 лютого 2016 р. № 90. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0306-16> (дата звернення: 15.12.2024).
4. Бондаренко В. В. Професійна підготовка працівників патрульної поліції: зміст і перспективні напрями: монографія. Київ: ФОП Кандиба Т. П., 2018. 524 с. URL: <http://elar.naiau.kiev.ua/jspui/handle/123456789/8055> (дата звернення: 16.12.2024).
5. Байтало Ю. М. Роль фізичного виховання у професійній підготовці курсантів навчальних закладів МВС України. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2008. № 6. С. 78-80. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-2-90-8> (дата звернення: 16.12.2024).
6. Дідковський В. А., Бондаренко В. В., Кузенков О. В. Фізична підготовка працівників Національної поліції України : навч. посіб. Київ : Нац. акад. внутр. справ; ФОП Кандиба Т. П., 2019. 98 с. URL: <http://elar.naiau.kiev.ua/jspui/handle/123456789/14518> (дата звернення: 17.12.2024).
7. Компанієць Ю. А. Використання інтерактивних методів у фізичному вихованні курсантів вищих навчальних закладів МВС України. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2013. №8. С. 41–45. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PPMB_2013 (дата звернення: 17.12.2024).
8. Компанієць Ю.А. Аналіз стану системи фізичної підготовки майбутніх правоохоронців та перспективні напрями її вдосконалення. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2012. № 9. С. 48–50. URL: <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2012-09/12kyadii.pdf> (дата звернення: 17.12.2024).

References

1. *Pro Natsionalnu politsiuu [On the National Police]:* Zakon Ukrainy vid 2 lyp. 2015 r. № 580-VIII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19?lang=en> [in Ukrainian].
2. *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu sluzhbovoi pidhotovky pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy [On Approval of the Regulation on Organization of Service Training of the National Police of Ukraine]:* nakaz MVS Ukrainy vid 26 sich. 2016 r. № 50. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260> [in Ukrainian].
3. *Pro zatverdzhennia Polozhennia z orhanizatsii perevirky rivnia fizychnoi pidhotovlenosti kandydativ do vstupu na sluzhbu v Natsionalnu politsiuu Ukrainy [On Approval of the Regulation on Organization of Physical Fitness Testing of Candidates for Admission to the National Police of Ukraine]:* nakaz MVS Ukrainy vid 9 liutoho 2016 r. № 90. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy». Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0306-16> [in Ukrainian].
4. Bondarenko, V. V. (2018). *Profesiina pidhotovka pratsivnykiv patrolnoi politsii: zmist i perspektivni napriamy [Professional training of patrol police officers: content and perspective directions]:* monohrafiia. Kyiv: FOP Kandyba T. P. Retrieved from <http://elar.naiau.kiev.ua/jspui/handle/123456789/8055> [in Ukrainian].

5. Baitalo, Yu. M. (2008). Rol fizychnoho vykhovannia u profesiinii pidhotovtsi kursantiv navchalnykh zakladiv MVS Ukrainy [The role of physical education in the professional training of cadets of educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. *Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu - Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*, 6, 78-80. Retrieved from <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-2-90-8> [in Ukrainian].
6. Didkovskiy, V. A., Bondarenko, V. V. & Kuzenkov, O. V. (2019). Fizychna pidhotovka pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy [Physical training of the National Police of Ukraine]: navch. posib. Kyiv : FOP Kandyba T. P. Retrieved from <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/14518> [in Ukrainian].
7. Kompaniets, Yu. A. (2013). Vykorystannia interaktyvnykh metodiv u fizychnomu vykhovanni kursantiv vyshchykh navchalnykh zakladiv MVS Ukrainy [The use of interactive methods in physical education of cadets of higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. *Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu - Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*, 8, 41-45. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/PPMB_2013 [in Ukrainian].
8. Kompaniets, Yu. A. (2012). Analiz stanu systemy fizychnoi pidhotovky maibutnikh pravookhorontsiv ta perspektyvni napriamky yii vdoskonalennia [Analysis of the state of the system of physical training of future law enforcement officers and promising directions for its improvement]. *Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu - Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*, 9, 48-50. Retrieved from <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2012-09/12kyadii.pdf> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 12.01.2025